
IN MEMORIAM

DR. BRANISLAVA SUŠNIK¹ 1920 - 1996

461

Mirno, tiho, lahko bi rekli skoraj neopazno, se je 28. aprila 1996 poslovila dr. Branislava Sušnik, ena vodilnih antropologinj v Južni Ameriki in dolgoletna direktorica etnografskega muzeja *Andrés Barbero* v glavnem mestu Paragvaja Asuncionu. Za njeno smrt smo izvedeli šele iz posthumne izdaje njene zadnje knjige *Poblados - Viviendas. Manufactura Utilitaria*. (Naselja, bivališča; Uporabni ročni izdelki), Asuncion del Paraguay 1996.

Dr. Branislava Sušnik je sodila v skupino t.i. zamolčanih izseljenskih znanstvenikov oziroma znanstvenic, čeprav se sama ni nikoli politično kompromitirala. Ožigosalo jo je že to, da se je po drugi svetovni vojni izselila iz Slovenije. Niti dejstvo, da je sodila med najplodnejše slovenske antropologe (etnologue), saj je napisala 76 del (člankov, največ pa knjig), ni pomagalo, da bi o njej v Sloveniji začeli pisati pred devetdesetimi. Pravzaprav jo je slovenski javnosti predstavila šele dr. Irene Mislej - Križaj (1990), slovenski etnološki srenji pa Blaž Telban (1993).

Rojena je bila 28. marca 1920 v Medvodah. Osnovno šolo in klasično gimnazijo je obiskovala v Ljubljani. Leta 1937 se je vpisala na ljubljansko univerzo, kjer je študirala in doktorirala leta 1941 iz prazgodovine in zgodovine (naslov njene disertacije je bil *Evropska in azijska prazgodovina in bosansko-turška etnologija*). Istočasno je na teologiji študirala biblijske jezike in kulturo (študirala je tudi klinopis in asirsko - babilonsko pisavo). Nasledila naj bi prof. Korošca, če ne bi tragični vojni dogodki vplivali na njeno odločitev, da zapusti Slovenijo. Že na začetku vojne je namreč izgubila očeta, dr. Jožeta Sušnika, ki je bil kot vodja žandarmerijske postaje v Devici Mariji pri Polju umorjen. Tako je istočasno študirala antropologijo na Dunaju in leta 1942 doktorirala iz etnozgodovine in uralo-altajskega jezikoslovje pri znanem antropologu prof. Wilhelmu Schmidtu. Že istega leta je nadaljevala študij v Rimu na dveh ustanovah: na vatikanskem Biblijskem inštitutu (menda do danes kot edina ženska; morala je imeti posebno dovoljenje) je pri prof. Furlaniju diplomirala z delom o 5000 let starih klinopisnih

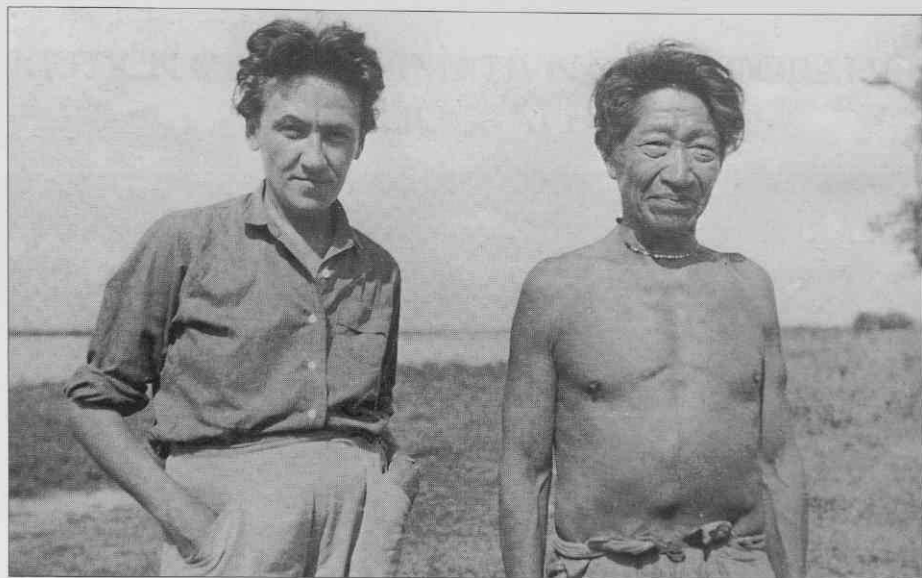
---

¹ Tekst v veliki meri povzema članek dr. Irene Mislej, Dr. Branislava Sušnik, slovenska antropologinja v Paragvaju (nedokončana zgodba), Slovenski koledar 1993, Slovenska izseljenska matica, Ljubljana 1992, str. 266-271.

Dr. Branislava Sušnik

ploščah iz Kapadokije. Na papeškem orientalskem inštitutu pa je študirala vzhodne jezike, sumersčino itn. Od prof. Furlanija, priznanega strokovnjaka za asirsko kulturo, je prevzela neopozitivističen pristop k raziskovanju civilizacij in kultur. Po končanem študiju leta 1944 se je vrnila v Slovenijo in doživljala hude travme. Bila je zaprta v Ajdovščini, ker so jo ujeli, ko je hotela oditi v Italijo. Uspelo ji je pobegniti na Koroško, kjer je bila nekaj časa v taborišču v Lienzu. Z dovoljenjem, ki so ji ga priskrbeli prijatelji, ji je uspelo oditi v Rim. Razmišljala je, da bi kot misijonarka odšla v azijske dežele, a jo je pot zanesla v Južno Ameriko. 27. aprila 1947 je prispela v Buenos Aires, kjer je kmalu prišla v stik z antropologi in etnologi, tudi z vodilnim prof. Imbellonijem. Ta jo je povabil, naj ostane pri Etnografskem muzeju Filozofske fakultete, toda raje je sprejela vabilo Šolskih sester, svojih starih znank iz Rima, in odšla v misijon Laishi med Indijance Tobas. Šolske sestre so jo tudi povezale z mecenom, zdravnikom dr. Andresom Barbero, ki jo je povabil v Paragvaj. 10. marca 1951 je prispela v Paragvaj, kjer je leta 1952 postala ravnateljica etnografskega muzeja Andrés Barbero, ki je bil ustanovljen že leta 1929. Dr. Sušnikova je takoj začela z raziskovanjem na terenu, med Indijanci plemena Maká. Z vsakega večmesečnega bivanja se je vračala z bogatim znanstveno-raziskovalnim gradivom, pa tudi z muzejskimi predmeti. Prvo strokovno delo je objavila o morfoloških principih jezika Chulupi leta 1954. Knjiga je doživela dve izdaji. Leta 1965 je začelo izhajati znanstveno delo pod naslovom *El Indio Colonial del Paraguay* v več zvezkih. To je bilo tudi prvo delo, ki ga je v redni izmenjavi z znanstvenimi inštitucijami poslala v Slovenijo (SAZU). Od takrat ta izmenjava poteka redno. Leta 1978 je začela s serijo knjig *Los Aborígenes del Paraguay*, ki obravnavajo etnozgodovino Paragvajaja .

Dr. Branislava Sušnik z indijanskim vračem, Chahacoco leta 1957.

Leta 1991 je svojo pozornost usmerila v družbeno-ekonomske študije Paragvaja od 18. do 20. stoletja, zadnja leta pa je te raziskave dopolnjevala s 17. stoletjem. V letih 1994 in 1995 je nastajala nova zbirka Etnokulturološka interpretacija starodavne kompleksnosti Južne Amerike.

Že leta 1953 so jo povabili, naj predava na univerzi v Asuncionu. Pogodba se ji je iztekla po prvem letu, a se je leta 1960 vrnila na Filozofsko fakulteto, kjer je vodila seminar o paragvajski etnografiji. Naslednje leto je prevzela katedro za kulturno antropologijo, od leta 1961 in nadaljnih dvajset let pa je vodila katedro za ameriško arheologijo in etnologijo na Državni univerzi v Asuncionu. Velikokrat je predavala in vodila tečaje ter seminarje v drugih inštitucijah, ne samo v Paragvaju. Objavljala je tudi v angleščini, nemščini, francoščini in tudi v slovenščini.

Naj zaključimo to pisanje z besedami Adeline Pusineri, ravnateljice etnografskega muzeja Andrés Barbero, naslednice in dolgoletne prijateljice dr. Branislave Sušnik: "Nikoli je nisem videla mirovati, bilo je skoraj neverjetno, da je ta majhna in krhka ženska neutrudno tekala sem ter tja, kljub temu pa ni bila samo 'pisalni stroj'. Čeprav je neprestano brala in pisala in skoraj ni več poznala meje med dnevom in nočjo, pa je, vsemu temu neutrudnemu delovanju navkljub, vedno imela čas za prisrčen klepet z mano - tako o časopisnih, radijskih novicah kot tudi o moji družini. Proti koncu so jo domači in svetovni dogodki sicer nekoliko potrli, vendar pa ni izgubila svojega velikega upanja, ki ga je gojila do človeštva."²

Ralf Čeplak Mencin

² Adeline Pusineri, Predgovor, v: Sušnik Branislava, Poblados - Vivendas. Manufactura Utilitaria. (Ambito Sudamericano), Asuncion del Paraguay 1996, str. 7-8.